

H.C. Andersen: Den onde fyrste

Dansk

Navn: _____

Klasse: _____

Indholdsfortegnelse

Typiske eventyrtræk	2
"Den onde fyrste" af H.C. Andersen	3 - 4
Begrebskort	5 - 6
Tidslinje over handlingsforløbet	7 - 8
Typiske eventyrtræk og aktantmodellen	9
Personkarakteristik	10
Miljøbeskrivelse og morale	11

I dette hæfte skal du arbejde med H.C. Andersens eventyr "Den onde fyrste".

Herunder kan du læse om typiske eventyrtræk og aktantmodellen. Du skal bruge begge dele i din analyse af eventyret senere i hæftet.

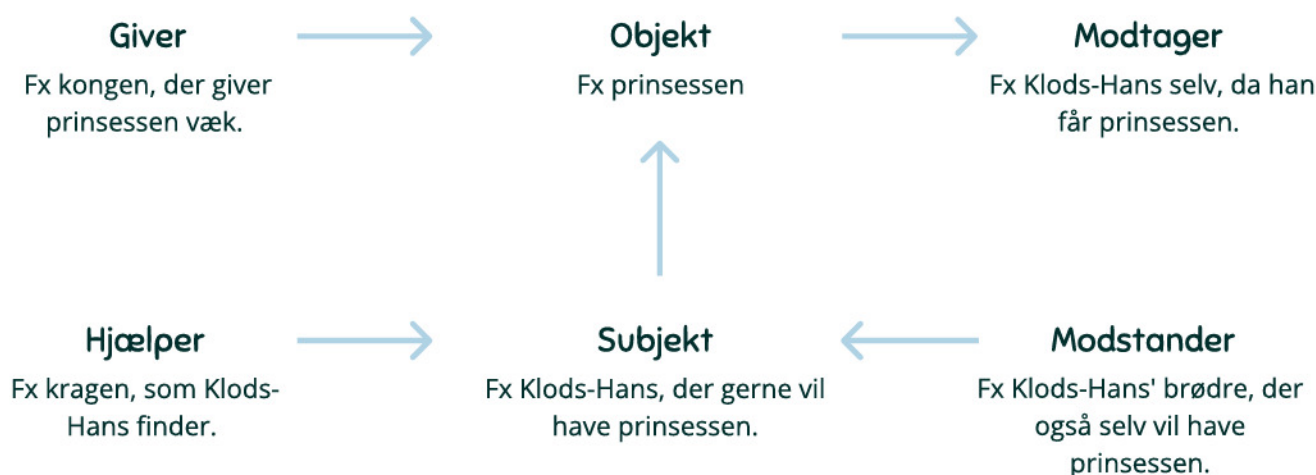
Typiske eventyrtræk

Eventyr er nemme at genkende, fordi der er en række træk, som ofte går igen både i folkeeventyr og kunsteventyr. Det kan blandt andet være:

- **Faste vendinger:** fx "der var engang" og "de levede lykkeligt til deres dages ende".
- **Tallet tre:** Der er ofte tre brødre, tre hunde eller tre prøver, der skal klares.
- **Hjem - ud - hjem:** Hovedpersonen starter hjemme, rejser ud i verden og vender til sidst hjem igen.
- **Modsætningspar:** fx god/ond, rig/fattig, lille/stor.
- **To karakterer:** Der optræder næsten altid kun to karakterer ad gangen.
- **Morale:** De fleste eventyr har en morale, altså noget, man kan lære af historien. Det handler tit om, at man ikke må give op.

Aktantmodellen

- **Subjekt:** En person (ofte hovedpersonen), der skal opnå noget.
- **Objekt:** Det, som subjektet gerne vil have eller opnå.
- **Modtager:** Den, der modtager objektet.
- **Modstander:** Den eller det, der modarbejder subjektet i at opnå sit objekt.
- **Giver:** Den, der har objektet og giver det væk.
- **Hjælper:** Den eller det, der hjælper subjektet med at opnå sit objekt.

Læs eventyret "Den onde fyrste" af H.C. Andersen.

De markerede ord i teksten skal du arbejde med senere i hæftet.

Der var engang en ond og **overmodig fyrste**, hvis hele tanke gik ud på at vinde alle verdens lande og indjage skræk ved sit navn. Han fór frem med ild og sværd. Hans soldater nedtrådte kornet på marken, de antændte bondens hus, så den røde **lue** slikkede bladene af træerne, og frugten hang stegt på de sorte, sviede grene. Mangen stakkels moder skjulte sig med sit nøgne, diende barn bag ved den rygende mur, og soldaterne søgte hende, og fandt de hende og barnet, da begyndte deres djævelske glæde. Onde ånder kunne ikke handle værre, men fyrsten syntes just det gik som det skulle. Dag for dag voksede hans magt, hans navn blev frygtet af alle, og lykken fulgte ham i al hans gerning. Fra de erobrede byer førte han guld og store skatte, der **opdyngedes** i hans kongestad en rigdom, hvortil der ikke fandtes mage på noget andet sted. Nu lod han bygge prægtige slotte, kirker og buegange, og hver, som så disse herligheder, sagde: "hvilken stor fyrste!" De tænkte ikke på den nød, han havde bragt over andre lande, de hørte ikke de suk og den jammer, der lød fra de afbrændte byer.

Fyrsten så på sit guld, så på sine prægtige bygninger og tænkte da, som mængden: "hvilken stor fyrste! men jeg må have mere! meget mere! Ingen magt må nævnes lig, end sige større, end min!" og han gik i krig med alle sine naboer og han besejrede dem alle. De overvundne konger lod han, med guldkæder, lænke til sin vogn, når han kørte gennem gaderne. Og sad han til bords, da måtte de ligge ved hans og hoffolkenes fødder og tage de stykker brød, man dér kastede til dem.

Nu lod fyrsten sin **billedstøtte** oprejse på torvene og i de kongelige slotte, ja han ville at den skulle stå i kirkerne foran Herrens alter, men præsterne sagde: "Fyrste, du er stor, men Gud er større, vi vover det ikke."

"Vel," sagde den onde fyrste, "så overvinder jeg Gud med!" og i sit hjertes overmod og tåbelighed lod han bygge et kunstigt skib, hvormed han kunne gennemfare luften. Det var **broget** som påfuglens hale og syntes besat med tusinde øjne, men hvert øje var en **bøssepipe**.

Fyrsten sad midt i skibet, han behøvede kun at trykke på en fjeder, da fløj tusinde kugler ud, og bøsserne var igen ladet som før. Hundrede stærke ørne spændtes foran skibet, og således fløj han nu mod solen. Jorden lå dybt nede. Først syntes den, med sine bjerge og skove, kun som en oppløjet **ager**, hvor det grønne titter frem fra den væltede græstørv, siden lignede den det flade landkort, og snart var den ganske skjult i tåge og skyer. Højere og højere fløj ørnene op ad. Da udsendte Gud en eneste af sine utallige engle, og den onde fyrste lod tusinde kugler flyve imod ham, men kuglerne faldt som hagl tilbage fra englens skinnende vinger. En bloddråbe, kun en eneste, dryppede fra den hvide vingefjer, og denne dråbe faldt på skibet, hvori fyrsten sad. Den brændte sig fast, den tyngede som tusinde **centner** bly og rev skibet i styrtende fart ned mod jorden. Ørnenes stærke vinger knækkedes, vinden susede om fyrstens hoved, og skyerne rundt om, de var jo skabt af de afbrændte byer, formede sig i truende skikkelser, som milestore krebs, der strakte deres stærke klo ud efter ham, som rullende klippestykker og ildspyende drager. Halvt død lå han i skibet, der til sidst blev hængende mellem skovens tykke trægrene.

"Jeg vil besejre Gud!" sagde han, "jeg har svoret det, min vilje skal ske!" og han lod i syv år bygge kunstige skibe, til at gennemfare luften med, han lod smede lynstråler af det hårdeste stål, thi han ville sprænge himlens **befæstning**. Fra alle sine lande samlede han store krigshære, de bedækkede en omkreds af flere mil, da de stod opstillet mand ved mand. De besteg de kunstige skibe, kongen selv nærmede sig sit, da udsendte Gud en myggesværme, en eneste lille myggesværme, den surrede om kongen og stak hans ansigt og hænder. Han drog i **harme** sit sværd, men slog kun i den tomme luft, myggene kunne han ikke ramme. Da bød han at der skulle bringes kostelige tæpper. Disse måtte man vikle om ham, der kunne ingen myg trænge igennem med sin brod, og man gjorde, som han bød, men én eneste myg satte sig på det inderste tæppe, den krøb ind i kongens øre og stak ham dér. Det brændte som ild, giften slog op i hans hjerne, han rev sig løs, sled tæpperne af sig, sønderrev sine klæder og dansede nøgen for de rå, vilde soldater, som nu **spottede** den gale fyrste, der ville bestorme Gud og straks var overvundet af en eneste lille myg.

Begrebskort

Der er mange svære ord i eventyret. I denne opgave skal du lave begrebskort til nogle af disse ord.

På hvert begrebskort skal du forklare ordet med dine egne ord.

Husk, at ordene skal forklares, så de passer til den betydning, der er brugt i eventyret. Ordene er markeret med fed i eventyret, så du nemt kan finde dem.

fyrste

Ordklasse: navneord

Forklaring: et mandligt overhoved, især for en lille stat eller lignende

overmodig

Ordklasse: _____

Forklaring: _____

lue

Ordklasse: _____

Forklaring: _____

opdyngedes / opdynge

Ordklasse: _____

Forklaring: _____

billedstøtte

Ordklasse: _____

Forklaring: _____

broget

Ordklasse: _____

Forklaring: _____

bøssepipe

Ordklasse: _____

Forklaring: _____

ager

Ordklasse: _____

Forklaring: _____

centner

Ordklasse: _____

Forklaring: _____

befæstning

Ordklasse: _____

Forklaring: _____

harme

Ordklasse: _____

Forklaring: _____

spottede / spotte

Ordklasse: _____

Forklaring: _____

1. Klip sætningerne ud.
2. Placer sætningerne i den rigtige rækkefølge på pilen på næste side.
3. Rækkefølgen skal følge handlingsforløbet over eventyret.

Fyrsten vil have at folk skal frygte ham.

Fyrsten bliver besejret af en myg.

Fyrsten går i krig mod Gud med et luftskib.

Fyrsten vil have magt over andre lande.

Fyrsten erobrer mange lande.

Fyrsten går i krig mod Gud med mange luftskibe.

Fyrsten ydmyger kongerne fra de andre lande.

Fyrsten vil have mere magt end Gud.

Fyrsten erobrer byer og plyndrer dem.

Fyrsten bliver besejret af Guds engel.

Fyrsten bruger sine plyndringer til at bygge smukke slotte, kirker og buegange.

Tidslinje over handlingsforløbet

Hvilke typiske eventyrtræk er der i "Den onde fyrste"?
Kom med eksempler fra teksten.

Aktantmodellen kan bruges til at skabe overblik over de personer, der optræder i et eventyr, og hvilken funktion de har i fortællingen. Du kan læse om aktantmodellen på s. 1.

Nu skal du selv prøve at lave en aktantmodel over eventyret. Løs gerne opgaven med en makker.

Giver

Objekt

Modtager

Hjælper

Subjekt

Modstander

Lav en personkarakteristik af fyrsten. Det vil sige, at du skal beskrive, hvordan han er. Læg mærke til, hvad du får fortalt om ham, og hvilke handlinger han udfører. Tilsammen beskriver det ham som person.

Hvad driver fyrsten til at handle, som han gør? Hvad vil han gerne opnå?

Lav en miljøbeskrivelse, hvor du fx kommer ind på følgende:

- Hvor foregår handlingen?
- Hvordan er miljøet beskrevet? Kom med eksempler.
- Hvad betyder miljøet for den måde, vi opfatter fyrsten og handlingen på?
- Er der nogle modsætninger/kontraster i miljøet?

Hvad er eventyrets morale/budskab?
Kender du andre historier med samme morale? Hvilke?
